

De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Een selectie uit de Monitor Sport en corona IV – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector.

Ine Pulles

Peter van Eldert

Hugo van der Poel

Oplegger hoofdstuk 8 – De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Dit document bevat het hoofdstuk ‘De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector’ uit de Monitor Sport en corona IV. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de Nederlandse sport. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona IV, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona IV

In de Monitor Sport en corona IV worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die in oktober 2021 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds juni 2021. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste drie uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste drie monitoren Sport en corona¹² zijn respectievelijk begin juli 2020, eind november 2020 en juni 2021 naar de Tweede Kamer gestuurd.

De Monitor Sport en corona IV, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de vierde overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met als belangrijkste opdracht voor het Mulier Instituut om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

8. De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Peter van Eldert

In dit hoofdstuk laten we zien wat de actuele ontwikkelingen zijn in de bedrijvigheid in de sport. Daarnaast geven we een actualisatie van het gebruik van de financiële steunmaatregelen door de sportsector op basis van updates in de registraties. In tegenstelling tot de vorige edities van de Monitor Sport en corona maken we in deze monitor geen doorberekening van de financiële schade voor de sport over de afgelopen periode. Dit doen we in de volgende Monitor Sport en corona (die naar verwachting na in het najaar van 2022 verschijnt) in één keer voor het kalenderjaar 2021.

Samenvatting en conclusie

De bedrijvigheid in de sport komt weer op gang. Voor het eerst sinds de uitbraak van het coronavirus lag in het derde kwartaal van 2021 het aandeel ondernemers dat de omzet of het aantal medewerkers zag toenemen hoger dan het aandeel dat een afname zag. De meeste ondernemers verwachtten dat deze toename in het derde kwartaal zou voortduren. Uiteraard liggen er nog de nodige uitdagingen te wachten voor de ondernemers, met betalingsverplichtingen die nog voldaan moeten worden, belemmeringen bij het aantrekken van nieuwe arbeidskrachten en de mogelijke terugbetaling van coronasteun. Desondanks zijn de ondernemers in augustus relatief positief over het terugkeren naar het capaciteitsniveau van voor de coronacrisis en zijn er vooralsnog geen signalen dat het aantal faillissementen in de sport toeneemt.

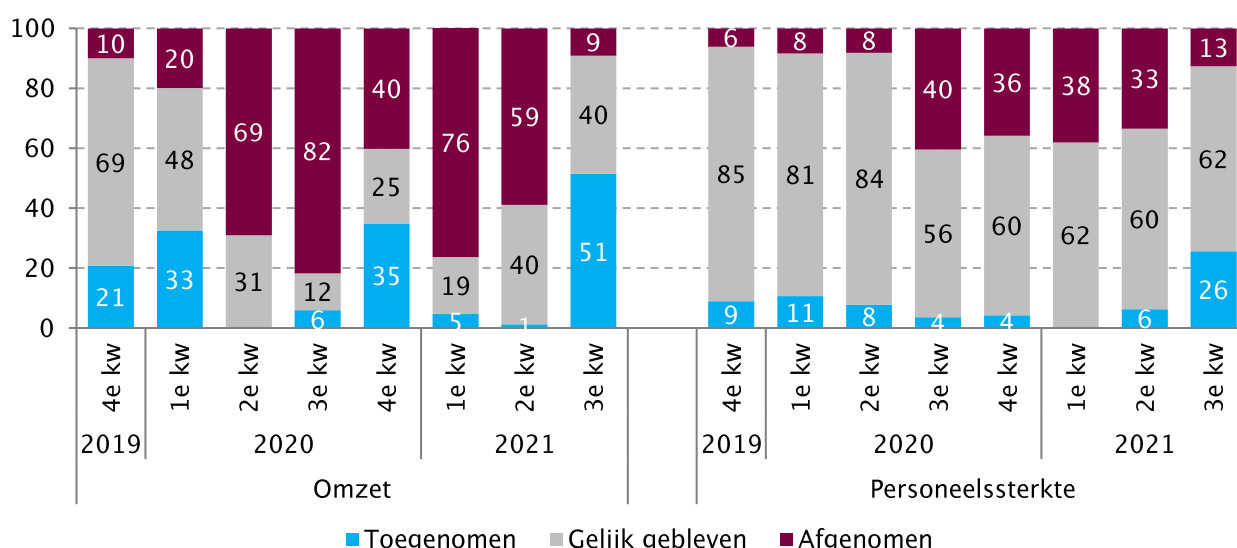
In totaal heeft de sportsector in 2020 zo'n 619 miljoen euro ondersteuning ontvangen vanuit de financiële steunmaatregelen (generieke en sportspecifieke steunmaatregelen samen). Volgens de voorlopige stand van zaken tot en met begin november 2021 komt daar over 2021 nog eens 451 miljoen euro bij. Aangezien voor 2021 nog gegevens over een aantal maatregelen ontbreken, zal de eindstand over 2021 hoger uitvallen. Daarnaast zijn er enkele steunmaatregelen waarvan het effect voor de sportsector lastiger te kwantificeren is of waarvan geen geregistreerde bedragen beschikbaar zijn. Zo zijn via de Tozo-regeling flink wat zelfstandigen binnen de sport financieel ondersteund en hebben veel organisaties binnen de sportsector gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot uitstel van de betaling van belasting. De uitstel van belastingbetaling heeft bedrijven in de sportsector op korte termijn wat ademruimte gegeven, maar uiteindelijk zal de belasting toch betaald moeten worden.

Doordat nu de gegevens beschikbaar zijn van alle steunmaatregelen die op 2020 betrekking hadden, kan de schatting van de nettoschade voor de breedtesport over 2020 uit de vorige Monitor Sport en corona geüpdatet worden. Destijds raamden we de totale omzetderving voor de breedtesport op ruim 1,8 miljard euro, de kostenbesparing op 782 miljoen euro en kwam, met de oude tussenstand van de steunmaatregelen, de nettoschade uit op ruim 500 miljoen euro. Met het nieuwe bedrag aan steun over 2020 van 619 miljoen euro komt de nettoschade voor de breedtesport in 2020 naar schatting uit op 452 miljoen euro.

8.1 Bedrijvigheid in de sport

Vanaf eind mei is de sportsector stapsgewijs opengedaan, waardoor steeds meer mogelijk werd voor de ondernemers in de sportsector.³ Dit is terug te zien in de positieve signalen over de bedrijvigheid die uit de sportsector naar voren komen. Zo bleek uit de julipeiling van de Conjunctuurenquête (COEN) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) dat de omzet en personeelssterkte⁴ volgens ondernemers binnen de sportsector een positieve ontwikkeling hadden doorgemaakt in de drie voorafgaande maanden (april, mei en juni). Voor het eerst sinds de uitbraak van het coronavirus lag het aandeel ondernemers dat de omzet of personeelssterkte zag toenemen hoger dan het aandeel dat een afname zag (figuur 8.1). Met name voor de omzet was een groot verschil te zien. De helft van de ondernemers (51%) zag een toename in de omzet in de drie maanden voorafgaand aan juli, terwijl slechts 9 procent een afname zag. Dit zegt overigens niks over of de omzet weer terug is op het niveau van voor de coronacrisis. Maar het geeft wel een signaal dat de bedrijvigheid in de sportsector weer op gang lijkt te komen.

Figuur 8.1 Door ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren veranderingen in omzet en personeelssterkte in de drie voorafgaande maanden, bevraging aan het begin van het kwartaal (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, oktober 2019, januari, april, juli en oktober 2020, januari, april en juli 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

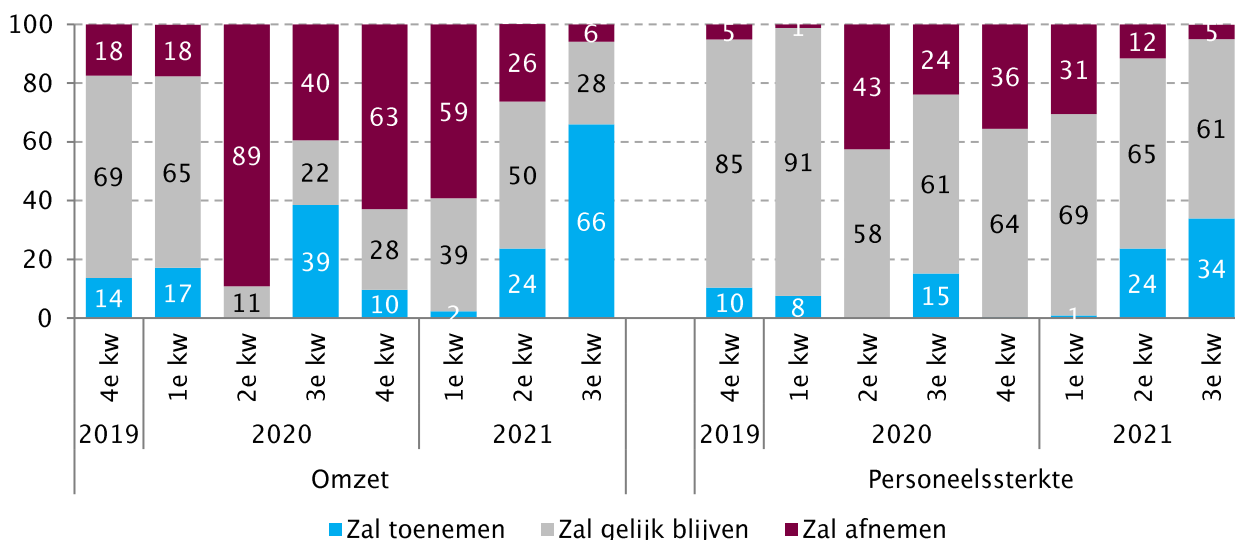
Dat de bedrijvigheid weer op gang lijkt te komen in de sport wordt ook gestaafd door de verwachtingen van de ondernemers binnen de sportsector over de drie maanden na het peilmoment van begin juli (juli, augustus en september). Twee derde van de ondernemers (66%) verwachtte in juli dat de omzet in deze periode zou toenemen en ongeveer een derde van de ondernemers (34%) verwachtte een stijging in de

³ De definitie van 'ondernemers in de sportsector' die in dit hoofdstuk gehanteerd wordt verschilt met de definitie die in hoofdstuk 4 van deze monitor gehanteerd wordt. Waar in hoofdstuk 4 specifiek wordt gefocust op de ondernemende sportaanbieders, trekken we in hoofdstuk 8 de definitie breder naar alle ondernemers/bedrijven die binnen de cijfers van het CBS binnen de sportsector vallen. Hierdoor omvat de groep naast ondernemende aanbieders (fitnessondernemers e.d.) ook andere ondernemers, zoals organisatoren van sportevenementen of exploitanten van sportaccommodaties.

⁴ De personeelssterkte verwijst naar het aantal werkzame medewerkers.

personeelssterkte (figuur 8.2). Deze verwachtingen zijn sinds de uitbraak van het coronavirus nog niet zo positief geweest.

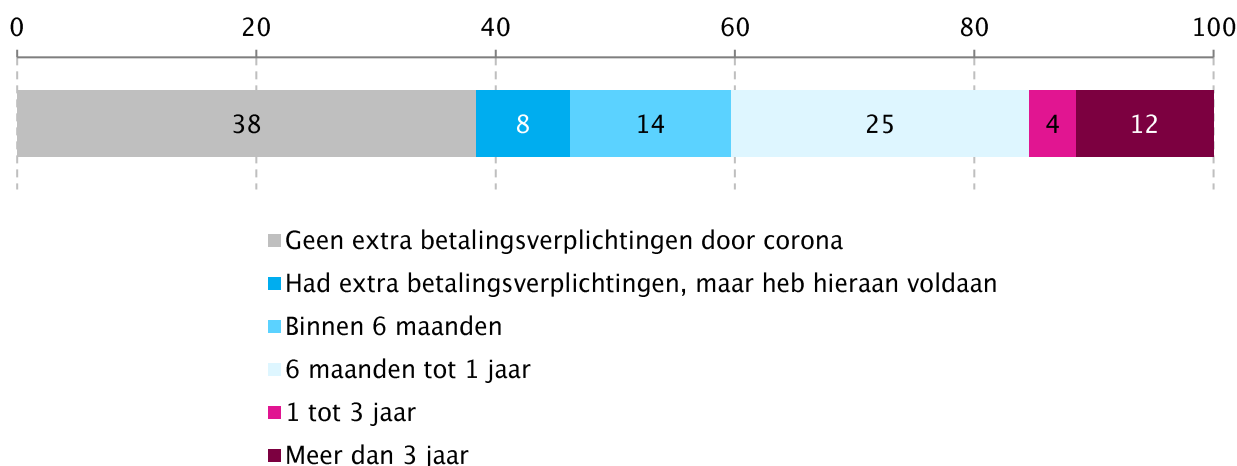
Figuur 8.2 Verwachtingen ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) over de omzet en personeelssterkte voor de komende drie maanden, bevraging aan het begin van het kwartaal (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, oktober 2019, januari, april, juli en oktober 2020, januari, april en juli 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Uit een extra vragenblok van de COEN in juni 2021 blijkt dat ongeveer drie op de vijf ondernemers (62%) in de sector Sport en recreatie aan extra betalingsverplichtingen moesten voldoen als gevolg van de coronacrisis (figuur 8.3). Een deel van deze ondernemers (8%) heeft inmiddels aan deze betalingsverplichtingen voldaan, maar het grootste deel verwachtte in juni hier nog enkele maanden voor nodig te hebben. Daarbij geeft ruim een op de tien ondernemers (12%) in de sector Sport en recreatie aan nog meer dan drie jaar nodig te gaan hebben om aan alle betalingsverplichtingen te voldoen.

Figuur 8.3 De termijn waarop ondernemers binnen de sector Sport en recreatie (SBI 93) verwachten te voldoen aan de betalingsverplichtingen die zijn veroorzaakt door de situatie omtrent het coronavirus, peilmoment juni 2021 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, juni 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Naast de betalingsverplichtingen die nog liggen te wachten op de ondernemers, bestaan er problemen bij het aantrekken van nieuwe arbeidskrachten. Dit probleem geldt overigens voor de gehele arbeidsmarkt. Zo meldde het CBS halverwege augustus dat de spanning op de arbeidsmarkt voor het eerst sinds het begin van de meting in 2003 zo hoog is opgelopen dat er meer vacatures zijn dan werklozen.⁵ Specifiek voor de sector Sport en recreatie komt uit een extra vragenblok uit de septemberpeiling van de COEN naar voren dat slechts een derde van de ondernemers (32%) geen belemmeringen ervaart bij het voorzien in de personeelsbehoefte (figuur 8.4).

De belangrijkste belemmering die ondernemers in de sector Sport en recreatie noemen is dat potentiële arbeidskrachten kiezen voor werk buiten de sector. Mogelijk zitten hier ook arbeidskrachten bij die voor de coronacrisis in de sport werkzaam waren, maar omdat de sport dicht zat iets anders zijn gaan doen en daar zijn gebleven.

Figuur 8.4 Belangrijkste belemmeringen die ondernemers in de sector Sport en recreatie (SBI 931) ervaren bij het voorzien in de personeelsbehoefte, peilmoment september 2021 (in procenten)

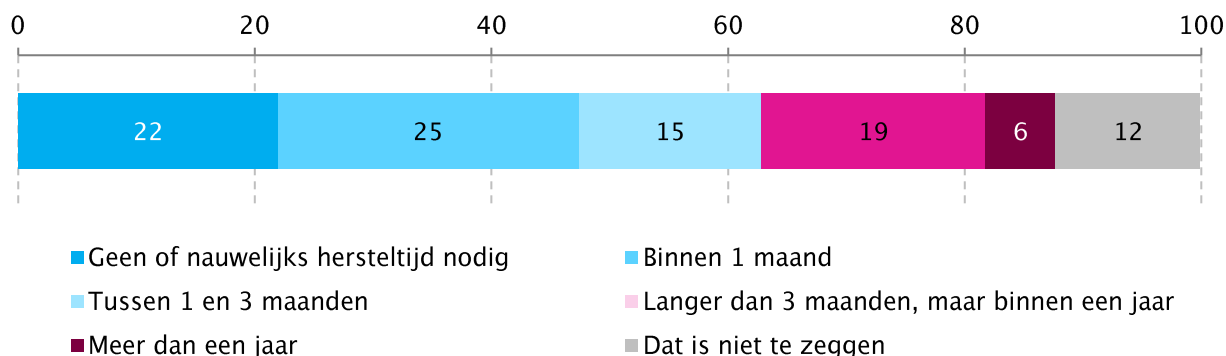

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, september 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Ondanks de betalingsverplichtingen en problemen bij het aantrekken van nieuwe arbeidskrachten waren de ondernemers in de sector Sport en recreatie in augustus 2021 relatief positief over het mogelijk weer terugkeren naar het capaciteitsniveau van voor de coronacrisis. Uit een extra vragenblok uit de augustuspeiling van de COEN kwam naar voren dat ruim een op de vijf ondernemers (22%) aangaf geen of nauwelijks hersteltijd nodig te hebben als alle coronamaatregelen, inclusief de anderhalvemeterregel, versoepeld zouden worden (figuur 8.5). Een kwart verwachtte binnen één maand weer op het oude capaciteitsniveau te kunnen draaien. Ongeveer een op de vijf ondernemers (19%) heeft mogelijk nog wel een jaar nodig om weer terug te zijn op het oude niveau; 6 procent verwacht hier langer dan een jaar voor nodig te hebben.

⁵ CBS (2021, 17 augustus). [Meer vacatures dan werklozen in tweede kwartaal](#).

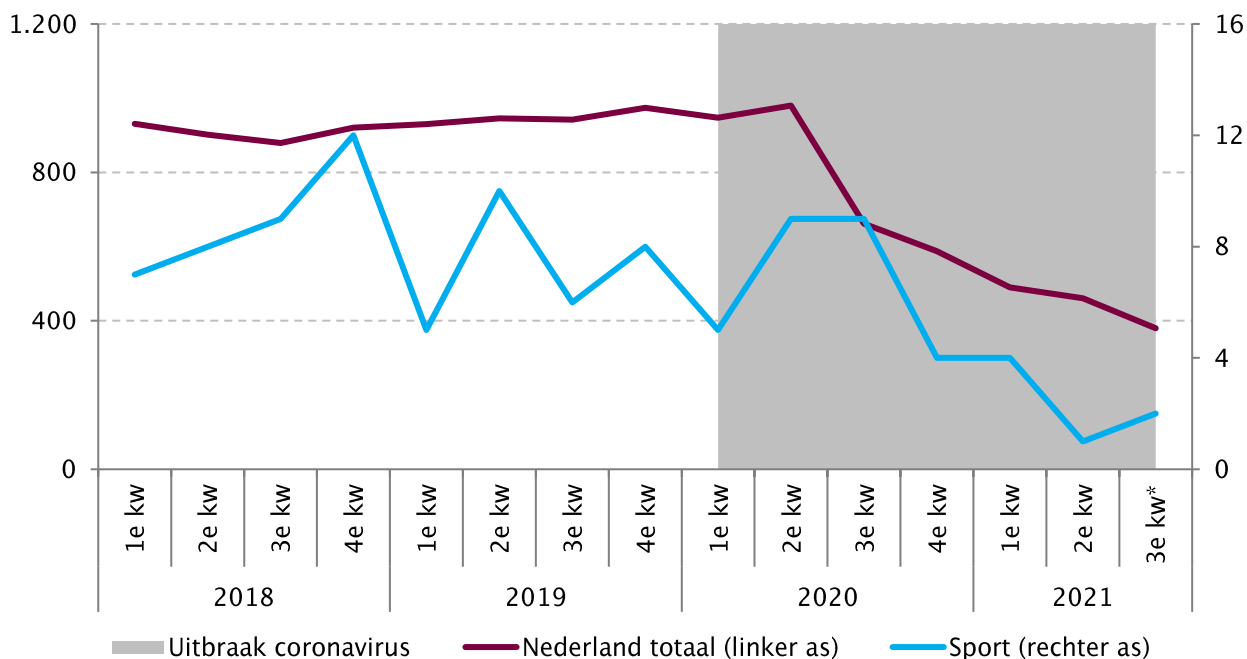
Figuur 8.5 Termijn waarop ondernemers in de sector Sport en recreatie (SBI 931) verwachten weer op hetzelfde capaciteitsniveau te draaien als voor de coronacrisis als alle coronamaatregelen versoepeld zijn, peilmoment augustus 2021 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête (COEN) CBS, augustus 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Zowel op landelijk niveau als specifiek voor de sportsector lijkt het aantal faillissementen af te nemen (figuur 8.6). Het kan zijn dat bedrijven en organisaties niet failliet gaan, maar (tijdelijk) stoppen. Dan verdwijnen er wel organisaties, maar is dit niet zichtbaar in de statistieken over faillissementen. Verder is het mogelijk dat met het huidige pakket aan steunmaatregelen bedrijven overeind gehouden worden die anders wellicht al failliet waren gegaan. Daarnaast speelt mee dat het CBS voor de statistieken van de ontwikkeling van het aantal bedrijven een selectie maakt op economisch actieve organisaties met minstens één werkzame persoon. Voor de sportsector vallen dan al veel organisaties af, doordat deze grotendeels op vrijwilligers draaien. In de volgende peiling van de Monitor Sport en corona proberen we de ontwikkeling van het aantal bedrijven via een andere weg accurater in beeld te brengen.

Figuur 8.6 Ontwikkeling aantal faillissementen, totaal voor Nederland en binnen de sportsector (SBI 931 Sport), per kwartaal (in absolute aantallen)

Bron: CBS (statline), oktober 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

8.2 Steunmaatregelen

De generieke steunmaatregelen zijn op 27 mei 2021 verlengd tot en met het derde kwartaal van 2021.⁶ Ongeveer een maand later werd in de kamerbrief van 29 juni 2021 aangegeven dat het kabinet verwachtte dat dit voorlopig de laatste verlenging van het steun- en herstellpakket zou zijn.⁷ Op 30 augustus 2021 werd dit bevestigd met de aankondiging dat per 1 oktober 2021 het generieke steunpakket zou worden stopgezet.⁸

Doordat de beperkende maatregelen grotendeels zijn opgeheven, draait de economie weer volop en zijn steunmaatregelen niet meer nodig. Het steunpakket gaat volgens het kabinet anders het economisch herstel in de weg zitten. Enkele aanvullende financiële regelingen voor sectoren die nog steeds te maken hebben met beperkende maatregelen lopen na 1 oktober 2021 nog wel door, maar dit geldt niet voor de sportsector.

In deze paragraaf worden de maatregelen kort beschreven en de beschikbare relevante gegevens gepresenteerd.

Generieke maatregelen

De generieke steunmaatregelen waarvoor bedrijven en individuen (in het geval van de Tozo) binnen de sportsector in aanmerking komen, zijn:

- Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW);
- Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS);
- Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL);
- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo).

Daarnaast zijn verschillende belastingmaatregelen en garantie- en kredietregelingen opgesteld.

NOW

De NOW-regeling was een tegemoetkoming in de loonkosten voor bedrijven. Wanneer een bedrijf te kampen had met een omzetverlies van minimaal 20 procent als gevolg van de coronamaatregelen, kon het de NOW aanvragen. De regeling is verschillende keren verlengd, waarvan NOW 4 de meest recente was. Die had betrekking op de periode van 1 juli tot en met 30 september 2021. De perioden van de overige NOW-regelingen worden in tabel 8.1 weergegeven. In bijlage 6 wordt over het vergoedingspercentage van de NOW-regeling een verdere toelichting gegeven.

In 2020 heeft de sportsector in totaal voor zo'n 299 miljoen euro NOW-steun ontvangen, verdeeld over de NOW 1.0, NOW 2.0 en NOW 3.1 (tabel 8.1). In 2021 liepen de NOW 3.2, NOW 3.3 en NOW 4.0, waaruit tot en met 31 augustus 2021 in totaal ongeveer 170 miljoen euro werd ontvangen. Aangezien de registraties van de NOW 3.3 nog niet compleet waren op 31 augustus 2021 en de NOW 4.0 nog openstond, valt de eindstand voor 2021 naar verwachting hoger uit.

⁶ Rijksoverheid (2021, 27 mei). [Steunpakket banen en economie voortgezet in derde kwartaal](#).

⁷ Rijksoverheid (2021, 29 juni). [Aanpassingen steunpakket door herstel economie](#).

⁸ Rijksoverheid (2021, 30 augustus). [Einde steunpakketten voor banen en economie](#).

Tabel 8.1 Aantal aanvragen van de NOW-regelingen en corresponderende bedragen (in miljoenen euro's), stand van zaken tot en met 31 augustus 2021, totaal binnen de sportsector

	Regeling betrekking op (datum)	Afgesloten op (datum)	Aantal bedrijven /aanvragen (absolute aantallen)	Bedrag (mln. euro's)
NOW 1.0	mrt t/m mei 2020	5 jun 2020	4.280	151
NOW 2.0	jun t/m sep 2020	31 aug 2020	1.890	89
NOW 3.1	1 okt t/m 31 dec 2020	27 dec 2020	2.490	59
NOW 3.2	1 jan t/m 31 mrt 2021	14 mrt 2021	2.765	95
NOW 3.3*	1 apr t/m 30 jun 2021	30 jun 2021	1.915	70
NOW 4.0**	1 jul t/m 30 sep 2021	30 sep 2021	385	5

Bron: CBS(-registraties), 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* NOW 3.3 was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Dit zijn voorlopige cijfers.

** NOW 4.0 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Dit zijn voorlopige cijfers.

Binnen de sportsector springen met name de onderliggende sectoren 'Veldvoetbal' en 'Fitnesscentra' eruit. Deze sectoren hebben tot nu toe in totaal respectievelijk 110 en 91 miljoen euro NOW-steun aangevraagd (zie bijlage 4). Andere sectoren waarin veel NOW-steun werd aangevraagd zijn 'Overige sportaccommodaties' (54 miljoen euro), 'Zwembaden' (46 miljoen euro) en 'Sporthallen en -zalen' (40 miljoen euro).

TOGS en TVL

Ter compensatie van de vaste lasten werd in eerste instantie de TOGS-regeling in het leven geroepen, die later werd vervangen door de TVL-regeling (Tegemoetkoming Vaste Lasten). De TOGS was een eenmalige tegemoetkoming van 4.000 euro voor specifieke groepen bedrijven, waaronder bedrijven in de sportsector, die door de coronamaatregelen werden getroffen. Vanuit de sportsector werden 16.445 TOGS-aanvragen gedaan voor in totaal een bedrag van ongeveer 66 miljoen euro (tabel 8.2).

De TOGS werd opgevolgd door de TVL-regeling. Het doel bleef hetzelfde - mkb-bedrijven en zzp'ers helpen bij het betalen van (een deel van) hun vaste lasten - maar de voorwaarden en subsidiehoogte verschilden van de voorganger. Uiteindelijk is de TVL-regeling in vijf perioden beschikbaar geweest, waarvan de laatste (TVL Q3 2021) liep in het derde kwartaal van 2021. Binnen de TVL werd bij een omzetverlies van minimaal 30 procent als gevolg van de coronacrisis een deel van de vaste lasten vergoed. Voor de berekening van de hoogte van de subsidie werd de volgende formule gehanteerd:

$$\text{Normale omzet} * \text{Omzetverlies in \%} * \text{Aandeel vaste lasten in \%} * \text{Vergoedingspercentage} = \text{Subsidie}$$

Het vergoedingspercentage is tussen de verschillende TVL-regelingen aangepast. In de eerste TVL-periode (TVL-1) lag dit op 50 procent, waarna het voor de TVL Q4 2020 (50-70%) en TVL Q1 2021 (85%) stapsgewijs werd verhoogd. In de laatste twee TVL-perioden lag het vergoedingspercentage op 100 procent, waarmee dus de opgegeven vaste lasten volledig werden gecompenseerd.

Vanuit de TVL-regelingen (TVL-1 en TVL Q4 2020) en de TOGS kreeg de sportsector in 2020 in totaal ongeveer 123 miljoen euro aan vergoeding voor de vaste lasten (tabel 8.2). De TVL Q1 2021, TVL Q2 2021 en TVL Q3 2021 hadden betrekking op 2021. Voor deze regelingen lag de voorlopige tussenstand (op 31 augustus 2021) op 122 miljoen euro voor de sportsector. Ook voor de TVL zal de eindstand voor 2021 nog hoger uitvallen, aangezien de registraties van TVL Q2 2021 nog niet compleet waren op 31 augustus en TVL Q3 2021 destijds pas net werd opengesteld.

Tabel 8.2 Aantal aanvragen van de TOGS- en TVL-regelingen en corresponderende bedragen (in miljoenen euro's), stand van zaken tot en met 31 augustus 2021, totaal binnen de sportsector

	Regeling betrekking op (datum)	Afgesloten op (datum)	Aantal bedrijven/aanvragen (absolute aantallen)	Bedrag (mln. euro's)
TOGS	16 mrt t/m 15 jun 2020	26 jun 2020	16.455	66
TVL-1	1 jun t/m 30 sep 2020	30 okt 2020	2.015	23
TVL Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	29 jan 2021	2.990	34
TVL Q1 2021	1 jan t/m 31 mrt 2021	18 mei 2021	3.890	84
TVL Q2 2021*	1 apr t/m 30 jun 2021	20 aug 2021	2.095	38
TVL Q3 2021**	1 jul t/m 30 sep 2021	26 okt 2021	n.n.b.	n.n.b.

Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2020 en CBS (registraties), 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* TVL Q2 2021 was ten tijde van de publicatie van de gegevens afgesloten, maar de registraties zijn nog niet compleet. Dit zijn voorlopige cijfers.

** TVL Q3 2021 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld, waardoor de cijfers nog ontbreken.

Binnen de sportsector springen met name de onderliggende sectoren 'Overige sportaccommodaties' en 'Fitnesscentra' eruit. Deze sectoren hebben tot nu toe in totaal respectievelijk 33 en 30 miljoen euro TOGS-/TVL-steun aangevraagd (zie bijlage 4). Andere sectoren waarin veel TOGS-/TVL-steun werd aangevraagd zijn 'Veldvoetbal' (29 miljoen euro), 'Overig sportonderwijs' (24 miljoen euro) en 'Organisatie van sportevenementen' (22 miljoen euro).

Tozo

De Tozo-regeling werd opgesteld om zelfstandig ondernemers te ondersteunen die als gevolg van de coronacrisis in de financiële problemen kwamen. De regeling bood een inkomensondersteuning tot het sociaal minimum, steeds over periodes van een aantal maanden. Ook zelfstandig ondernemers die doorgaans werkzaam zijn in de sportsector kwamen in aanmerking voor de Tozo.

De Tozo kent inmiddels vijf periodes. Tozo 1 liep van maart tot en met mei 2020 en was aan te vragen tot en met 31 mei 2020. Tozo 2 had betrekking op de periode van juni tot en met september 2020 en was tot en met 30 september 2020 aan te vragen. Tozo 3 en Tozo 4 namen de periode van 1 oktober 2020 tot en met 30 juni 2021 in twee delen voor hun rekening. De laatste Tozo-periode (Tozo 5) liep van 1 juli tot en met 30 september 2021.

Gegevens over de aanvragen voor de Tozo-regelingen zijn slechts beperkt beschikbaar. Het CBS rapporteert in het overzicht met de stand van zaken tot en met 31 augustus 2021 het aantal aanvragen dat gedaan is door zelfstandigen die werkzaam zijn binnen de sport, maar hierbij zijn geen bedragen meegenomen. Daarnaast geeft het CBS aan dat de aantallen indicatief zijn en zit in de administratie een grote vertraging.

Volgens het overzicht van het CBS kwamen ongeveer 9.560 aanvragen vanuit de sportsector binnen voor de Tozo 1 en/of Tozo 2. De tussenstand voor de Tozo 3 lag, volgens de registraties tot en met 31 augustus 2021, op 3.170 aanvragen vanuit de sportsector. Overigens komt het overgrote deel van de aanvragen vanuit de sportsector voort uit de onderliggende sector 'Overig sportonderwijs' (zie bijlage 4). Deze sector wordt binnen de SBI-indeling omschreven als 'het geven van instructies aan en trainen van sportbeoefenaars'. Hieronder vallen naar verwachting sportinstructeurs die veelal als zelfstandig ondernemer werkzaam zijn, zoals yoga-instructeurs.

Belasting-, garantie- en kredietregelingen

Het generieke steunpakket bevatte verschillende belasting-, garantie-, en kredietregelingen. De effecten van deze regelingen zijn niet altijd makkelijk te kwantificeren. Voor het uitstel van belastingbetaling is in de overzichten van het CBS op verschillende momenten de stand van zaken opgenomen. In principe kan het belastinguitstel voor bijna alle soorten belastingen worden verleend, maar in het overzicht neemt het CBS vijf soorten mee: inkomstenbelasting, zorgverzekeringswet, vennootschapsbelasting, loonheffingen en omzetbelasting (btw). Van deze belastingen wordt aangegeven hoeveel bedrijven in totaal uitstel van belasting betaling hebben aangevraagd en hoeveel bedrijven nog een belastingbedrag open hebben staan. Van dit laatste aantal zijn de bedragen die reeds voldaan zijn al afgehaald.

Tabel 8.3 Totaal aantal bedrijven in de sportsector dat uitstel van belastingbetaling heeft aangevraagd tot en met 3 september 2021 en de stand van zaken omtrent nog openstaande bedragen (totaal in miljoenen euro's en gemiddelde per bedrijf in duizenden euro's) op verschillende peilmomenten

	Aantal (absolute aantallen*)	Bedrag (mln. euro's)	Gemiddeld openstaand bedrag per bedrijf (euro's x 1.000)
Totaal aantal t/m 3 sep 2021	4.885		
Nog openstaand per 18 jan 2021	3.240	154	48
Nog openstaand per 28 feb 2021	3.480	190	55
Nog openstaand per 4 jun 2021	3.445	229	66
Nog openstaand per 3 sep 2021	3.620	277	77

Bron: CBS (registraties), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* Afgerond op vijftallen.

Tot en met 3 september 2021 hebben ongeveer 4.885 bedrijven in de sportsector uitstel van belastingbetaling aangevraagd (tabel 8.3). Het bedrag dat nog openstaat door het uitstel van betaling is de afgelopen maanden verder toegenomen. Waar op 18 januari 2021 nog 154 miljoen euro openstond (verdeeld over 3.240 bedrijven), is het openstaande bedrag per 3 september 2021 277 miljoen euro (verdeeld over 3.620 bedrijven). Ook het gemiddelde openstaande bedrag per bedrijf is tussen januari en september toegenomen.

Specifieke maatregelen voor de sport

Naast de generieke steunmaatregelen zijn voor organisaties binnen de sportsector diverse specifieke steunmaatregelen in het leven geroepen. Dit steunpakket begon met de aankondiging van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) op 18 mei 2020 dat een budget beschikbaar gesteld zou worden voor sportverenigingen. Inmiddels is het verlengd en vormgegeven in drie regelingen:

- Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties (TVS);
- Tegemoetkoming amateursportorganisaties (TASO);
- Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ).

Deze regelingen liepen af na het tweede kwartaal van 2021.

Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties (TVS)

De TVS-regeling was bedoeld voor verhuurders van sportaccommodaties. Verhuurders die de huur van een sportaccommodatie kwijtscholden omdat deze accommodatie vanwege de coronamaatregelen niet door amateursportorganisaties gebruikt kon worden, konden ter compensatie voor deze misgelopen huurinkomsten een aanvraag indienen voor een TVS-subsidie. Alle verhuurders van sportaccommodaties

die een ruimte verhuren aan een amateursportorganisatie zonder winstoogmerk konden een aanvraag indienen voor de TVS. De regeling gold dus voor gemeenten, sportbedrijven en particuliere verhuurders. Wel kwam een verhuurder alleen in aanmerking voor een tegemoetkoming als de huur daadwerkelijk was kwijtgescholden in de periode waarvoor de tegemoetkoming is aangevraagd.

Na de eerste periode van de TVS is de regeling aangepast. Voor de kwijtgescholden huur werd vanaf de TVS Q4 2020 namelijk een uitsplitsing gemaakt naar gebruiksgebonden en niet-gebruiksgebonden huur.⁹ Bij gebruiksgebonden huur werd 100 procent van de kwijtgescholden huursom vergoed. Voor niet-gebruiksgebonden huur werd alle huur vergoed die was kwijtgescholden, tot een maximum van 45 procent van de totale huursom die een sportvereniging voor dit kwartaal verschuldigd was. Voor de TVL Q1 2021 werd een uitzondering gemaakt en werd het maximale vergoedingspercentage voor niet-gebruiksgebonden huur op 75 procent gezet.

In totaal is in 2020 ongeveer 74 miljoen euro TVS tegemoetkoming aangevraagd, vanuit TVS Q2 2020 en TVS Q4 2020 (tabel 8.4). Voor 2021 kwam daar vanuit TVS Q1 2021 en TVS Q2 2021 in totaal ruim 62 miljoen euro bij. Alles bij elkaar zorgde de TVS regeling daarmee voor 136,5 miljoen euro aan financiële compensatie voor verhuurders van sportaccommodaties. Bij alle TVS-regelingen gold overigens dat meer dan de helft van het aangevraagde bedrag werd aangevraagd door gemeenten. De meeste aanvragen werden per regeling gedaan door particuliere verhuurders.

⁹ Gebruiksgebonden huur is de huur van een sportaccommodatie die verschuldigd is per uur of dagdeel dat de accommodatie wordt gebruikt. Niet-gebruiksgebonden huur is de huur van een sportaccommodatie die periodiek verschuldigd is, ongeacht of de accommodatie daadwerkelijk gebruikt wordt, bijvoorbeeld bij de verhuur voor een heel jaar of seizoen.

Tabel 8.4 Beschikbaar budget, aantal aanvragen en aangevraagde bedragen (in miljoenen euro's) voor de TVS-regelingen in 2020 en 2021, naar type verhuurder

	Totaal	Gemeente	Particulier verhuurder	Sportorganisatie
TVS Q2 2020				
Budget (mln. euro's)	€ 89,5			
Aangevraagd bedrag (mln. euro's)	€ 47,1	€ 26,6	€ 10,7	€ 9,8
Aanvragen (absolute aantallen)	1.285	302	676	307
TVS Q4 2020				
Budget (mln. euro's)	€ 30,0			
Aangevraagd bedrag (mln. euro's)	€ 27,0	€ 15,1	€ 6,5	€ 5,5
Aanvragen (absolute aantallen)	1.071	264	590	217
TVS Q1 2021				
Budget (mln. euro's)	€ 50,0			
Aangevraagd bedrag (mln. euro's)	€ 41,1	€ 21,7	€ 10,2	€ 9,3
Aanvragen (absolute aantallen)	1.026	259	564	203
TVS Q2 2021				
Budget (mln. euro's)	€ 30,0			
Aangevraagd bedrag (mln. euro's)	€ 21,3	€ 12,8	€ 4,3	€ 4,2
Aanvragen (absolute aantallen)	844	241	445	158

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Tegemoetkoming amateursportorganisaties (TASO)

Omdat het voor veel sportverenigingen niet mogelijk bleek om te voldoen aan de voorwaarden van de generieke steunmaatregelen of de financiële tegemoetkoming vanuit de generieke steunmaatregelen onvoldoende bleek, werd de TASO-regeling in het leven geroepen. De eerste TASO-regeling (TASO Q2/Q3 2020) had betrekking op het tweede en derde kwartaal van 2020. De regeling was aan te vragen voor twee groepen, zoals beschreven in de vorige Monitor Sport en corona.¹⁰

De TASO-regeling is vervolgens twee keer verlengd. De TASO Q4 2020 had betrekking op het vierde kwartaal van 2020. Om in aanmerking te komen voor deze TASO-regeling golden andere voorwaarden dan voor de eerdere TASO-regeling. Een sportvereniging kwam in aanmerking voor de TASO Q4 2020 als zij in het vierde kwartaal van 2020 als gevolg van de coronamaatregelen ten minste 10 procent omzetverlies had geleden ten opzichte van het vierde kwartaal van 2019. Op basis van het geleden omzetverlies werd de tegemoetkoming bepaald, met een maximum van 12.500 euro.¹¹

¹⁰ Pulles, I., Van Eldert, P., Nafzger, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona III. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

¹¹ In de vorige Monitor Sport en corona is de wisselwerking tussen het omzetverlies en de tegemoetkoming vanuit de TASO Q4 2020 in een tabel weergegeven.

De tweede verlenging van de TASO-regeling had betrekking op het eerste halfjaar van 2021 en was opgedeeld in twee regelingen: TASO Q1 2021 en TASO Q2 2021. Beide regelingen waren nagenoeg hetzelfde als de TASO Q4 2020, met uitzondering van de hoogte van de tegemoetkoming. Deze was uitgebreid naar maximaal 24.000 euro.¹²

Van de TASO-regeling is in 2020, vanuit TASO Q2/Q3 2020 en TASO Q4 2020, in totaal bijna 39 miljoen euro aan tegemoetkoming aangevraagd (tabel 8.5). Vervolgens is in 2021 van de TASO Q1 2021 en TASO Q2 2021 in totaal zo'n 24,5 miljoen euro aan steun aangevraagd. Alles bij elkaar genomen leverde de TASO-regeling zo'n 63,4 miljoen euro ondersteuning voor de sportverenigingen op.

Tabel 8.5 Beschikbaar budget, aantal aanvragen en aangevraagde bedragen (in miljoenen euro's) voor de TASO-regelingen in 2020 en 2021

	Regeling betrekking op (datum)	Afgesloten op (datum)	Beschikbaar budget (mln. euro's)	Aantal aanvragen (abs. aantallen)	Aangevraagd bedrag (mln. euro's)
TASO Q2/Q3 2020	1 mrt t/m 30 sep 2020	11 okt 2020	€ 44,5	3.777	€ 21,9
TASO Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	5 apr 2021	€ 29,0	3.570	€ 17,0
TASO Q1 2021	1 jan t/m 31 mrt 2021	12 jun 2021	€ 40,0	2.777	€ 13,9
TASO Q2 2021	1 apr t/m 30 jun 2021	20 sep 2021	€ 30,0	1.941	€ 10,6

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Specifieke Uitkering Ijsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ)

Om de financiële gevolgen van de coronamaatregelen te verzachten voor zwembaden en ijsbanen werd de SPUK IJZ in het leven geroepen. Voor 2020 werd een bedrag van 100 miljoen euro beschikbaar gesteld en voor de eerste helft van 2021 80 miljoen euro. De regeling was alleen aan te vragen door gemeenten, maar die konden dat wel voor de vooraf geselecteerde exploitanten in de gemeente doen. Vervolgens waren de gemeenten zelf verantwoordelijk voor de manier waarop zij de zwembaden en ijsbanen ondersteunden (bv. subsidie of kwijtschelding van huur). De enige voorwaarde was hierbij dat de financiële steun werd ingezet om het daadwerkelijke exploitatietekort te compenseren.

Tabel 8.6 Beschikbaar budget, aantal aanvragen en corresponderende bedragen voor de SPUK IJZ-regelingen in 2020 en 2021

		SPUK IJZ 2020	SPUK IJZ Q1 en Q2 2021
Beschikbaar budget	<i>In euro's</i>	€ 100.000.000	€ 80.000.000
Totaal aantal aanvragen (gemeenten)	<i>In absolute aantallen</i>	279	284
Totaal aangevraagd bedrag	<i>In euro's</i>	€ 84.113.803	€ 72.298.092
Gemiddelde aanvraag per gemeente	<i>In euro's</i>	€ 301.483	€ 254.570
Totaal aantal exploitanten in aanvragen	<i>In absolute aantallen</i>	625	618
Gemiddelde aanvraag per exploitant	<i>In euro's</i>	€ 134.582	€ 116.987

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* Op het moment van rapportage is deze regeling nog niet afgesloten.

¹² Ook voor de TASO Q1 2021 is in de vorige Monitor Sport en corona de wisselwerking tussen het omzetverlies en de tegemoetkoming in een tabel weergegeven. Dezelfde werkwijze is vervolgens ook voor de TASO Q2 2021 gehanteerd.

Voor de SPUK IJZ 2020 deden 279 gemeenten een aanvraag voor in totaal ongeveer 84 miljoen euro (tabel 8.6). Daarmee bedroeg een gemiddelde aanvraag per gemeente 301.483 euro. De aanvragen hadden betrekking op in totaal 625 exploitanten. Voor de SPUK IJZ Q1 en Q2 2021 deden 284 gemeenten een aanvraag voor in totaal ruim 72 miljoen euro. De gemiddelde aanvraag per gemeente kwam vergeleken met de SPUK 2020 lager uit, zo'n 254.570 euro per gemeente. De aanvragen hadden betrekking op in totaal 618 exploitanten.

Mogelijke terugbetaling coronasteun

In dit hoofdstuk spreken we voornamelijk over de aangevraagde en toegekende bedragen verkregen vanuit de verschillende financiële steunmaatregelen. Dat een organisatie steun toegekend heeft gekregen hoeft niet te betekenen dat deze organisatie de gehele steun mag houden. In verschillende situaties kan het namelijk voorkomen dat (een deel van) de steun terugbetaald dient te worden.

Allereerst kan de loonsom van de organisatie gedaald zijn wat consequenties heeft voor de NOW-steun. Organisaties ontvangen na toekenning van de NOW namelijk een voorschot van de steun. Hiervoor dienen ze de totale loonsom op te geven over de periode waarvoor de NOW wordt aangevraagd. Het kan voor komen dat werknemers vertrekken, bijvoorbeeld door pensioen, geen verlenging van contracten of werknemers die een andere baan hebben gevonden. Als gevolg van het vertrek van werknemers daalt de loonsom van de werkgever, waardoor tevens het bedrag aan NOW-steun waarop de organisatie recht heeft verminderd wordt. Op de website van Rijksoverheid worden enkele rekenvoorbeelden gegeven.¹³

Daarnaast heeft de omzetontwikkeling gevolgen voor de coronasteun. Voor zowel de NOW als de TVL moeten organisaties een inschatting geven over het omzetverlies dat als gevolg van de coronacrisis wordt geleden in de periode waarvoor steun wordt aangevraagd. Valt de omzet hoger uit dan verwacht, dan is dat aan de ene kant een goed teken voor de organisatie, maar aan de andere kant zorgt dat er mogelijk wel voor dat ze minder steun zullen ontvangen. Onderaan de streep zou het zo kunnen zijn dat de toename van de omzet lager is dan de coronasteun die terugbetaald moet worden, waardoor de organisatie er alsnog op achteruit gaat.

Een toename in de omzet kan op twee manieren invloed hebben op het definitieve bedrag aan NOW- of TVL-steun. Allereerst geldt voor beide regelingen een minimale omzetderving-eis om in aanmerking te komen voor de regeling. Zorgt omzetsijging ervoor dat een organisatie niet meer aan deze eis voldoet, dan dient het hele bedrag terugbetaald te worden. Daarnaast geldt voor de TVL-regeling dat de procentuele omzetderving onderdeel uitmaakt van de berekening van de TVL-subsidie. Als de omzetderving lager uitvalt door de toename in de omzet, dan moet het verschil terugbetaald worden.

Overigens kan de omzet van een organisatie ook toenemen door een wisselwerking tussen verschillende maatregelen. Een concreet voorbeeld waar exploitanten van zwembaden en ijsbanen tegenaan blijken te lopen is de wisselwerking tussen de NOW en de SPUK IJZ. Een gemeente kon via de SPUK IJZ financiële steun aanvragen voor exploitanten van zwembaden en ijsbanen in de gemeente. Deze steun wordt door de gemeente ontvangen, die het vervolgens dient te gebruiken om de zwembaden en ijsbanen te ondersteunen. Dit kan in de vorm van een subsidie, maar deze subsidie zal dan vervolgens wel mee tellen in de omzet van de exploitant. Hierdoor neemt de omzet toe en kan het zijn dat de exploitant (een deel van) het verkregen bedrag steun vanuit bijvoorbeeld de NOW of de TVL moet terugbetalen.

¹³ Rijksoverheid (z.d.). [Vaststelling NOW: Terugbetaling NOW bij daling loonsom](#).

In hoeverre en in welke mate organisaties in de sport in de afgelopen maanden steun hebben moeten terugbetalen is op dit moment niet duidelijk. Desondanks kan dit potentieel problemen opleveren voor organisaties in de sport. Als het bedrag vanuit de steunmaatregelen bijvoorbeeld niet apart is gezet, maar gelijk is gebruikt, kan het zijn dat het geld op is en dat terugbetalen vanuit andere middelen gedaan moet worden.

Daarnaast zijn er andere steunmaatregelen zoals de eerder beschreven uitstel van belastingen en eventuele extra leningen die sowieso een keer terugbetaald dienen te worden. De terugbetaling van de belastingschuld start vanaf oktober 2022 en de ondernemers krijgen 5 jaar de tijd om deze af te lossen.¹⁴ Dit heeft de ondernemers tijd, maar dat neemt niet weg dat de betalingsverplichtingen nog liggen te wachten.

Totaaloverzicht

In tabel 8.7 brengen we de reeds gepresenteerde gegevens over de steunmaatregelen samen in een overzicht. Aangezien er steeds meer registratiecijfers beschikbaar en definitief zijn, wordt het overzicht steeds completer. Met de gegevens over de SPUK IJZ 2020 kunnen we inmiddels een totaalbeeld van de steun voor de sportsector over 2020 geven, op basis van de steunmaatregelen waarvan registraties over bedragen beschikbaar zijn. Voor 2020 heeft de sportsector in totaal 619 miljoen euro ontvangen aan generieke en sportspecifieke steunmaatregelen.

Aangezien een aantal steunmaatregelen die betrekking hebben op 2021 nog openstaan of er nog geen definitieve cijfers van beschikbaar zijn, kunnen we over 2021 voorlopig alleen een tussenstand van de totale steun geven. Tot en met begin november 2021 heeft de sportsector in totaal 451 miljoen euro aan steun ontvangen. In de volgende Monitor Sport en corona zal dit totaalbedrag hoger uitvallen, aangezien de ontbrekende steunmaatregelen dan toegevoegd kunnen worden.

¹⁴ Rijksoverheid (z.d.). [Belastingmaatregelen voor ondernemers, werkgevers en consumenten](#).

Tabel 8.7 Overzicht van de verstrekte steun voor de sport, stand van zaken in oktober 2021 (in miljoenen euro's)

		Regeling betrekking op (datum)	Bedrag in 2020 (miljoenen euro's)	Bedrag in 2021 (miljoenen euro's)
Generieke steunmaatregelen	NOW			
	NOW 1.0	mrt t/m mei 2020	151	
	NOW 2.0	jun t/m sep 2020	89	
	NOW 3.1	1 okt t/m 31 dec 2020	59	
	NOW 3.2	1 jan t/m 31 mrt 2021		95
	NOW 3.3*	1 apr t/m 30 jun 2021		70
	NOW 4.0*	1 jul t/m 30 sep 2021		5
	TOGS	16 mrt t/m 15 jun 2020	66	
	TVL			
	TVL-1	1 jun t/m 30 sep 2020	23	
	TVL Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	34	
	TVL Q1 2021	1 jan t/m 31 mrt 2021		84
	TVL Q2 2021*	1 apr t/m 30 jun 2021		38
	TVL Q3 2021**	1 jul t/m 30 sep 2021		**
Sportspecifieke steunmaatregelen	TVS			
	TVS Q2 2020	1 mrt t/m 31 mei 2020	47	
	TVS Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	27	
	TVS Q1 2021	1 jan t/m 31 mrt 2021		41
	TVS Q2 2021	1 apr t/m 30 jun 2021		21
	TASO			
	TASO Q2/Q3 2020	1 mrt t/m 30 sep 2020	22	
	TASO Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	17	
	TASO Q1 2021	1 jan t/m 31 mrt 2021		14
	TASO Q2 2021	1 apr t/m 30 jun 2021		11
	SPUK IJZ			
	SPUK IJZ 2020	jan t/m dec 2020	84	
	SPUK IJZ Q1 en Q2 2021	jan t/m jun 2021		72
Totaal			619	451

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 2020 en 2021, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2020, en CBS(-registraties), 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

** Cijfer nog niet beschikbaar.

Doordat nu de gegevens beschikbaar zijn van alle steunmaatregelen die op 2020 betrekking hadden, kan de schatting van de nettoschade voor de breedtesport over 2020 uit de vorige Monitor Sport en corona geüpdatet worden. Destijds raamden we de totale omzetsderving voor de breedtesport op ruim 1,8 miljard euro, de kostenbesparing op 782 miljoen euro en kwam, met de oude tussenstand van de steunmaatregelen, de nettoschade uit op ruim 500 miljoen euro. Met het nieuwe bedrag aan steun over 2020 van 619 miljoen euro komt de nettoschade voor de breedtesport in 2020 naar schatting uit op 452 miljoen euro.

